

00
Kt

2947
An

4

D. O. M. A.
DISPV TATIO MEDICA
DE
SCORBUTO,

Q V A M
CONSENSV AMPLISSIMAE FACVL-
TATIS MEDICAE

PRÆSIDE

*Viro Clarissimo, Excellentissimo atque
Experientissimo*

DN. HERMANNO CONRINGIO

Philosoph. ac Med. Doctore, hujusque in inclyta
Iulia Professore Publ. celeberrimo, & p. t. Faculta-
tis Med. Decano spectatissimo, Domino Præceptore
ac Promotore suo ætatèm honorando

*PRO SYMMIS IN ARTE MEDICA HONORIBVS
AC PRIVILEGIIS DOCTORIBVS*

impetrandis

Publico examini subicit

LEONHARDVS Krüger LUNEBURGENSIS
Medicinæ in Patria Practicus.

Ad d. 10. Novembr. 1638.

•• (o) ••

HELMESTADI,

Typis **HENNINGI MÜLLERI**, Acad. Typ.

C19 13 C LXXI.

Nter morbos illos, quibus
cum Germaniæ imprimis
inferioris incolæ miseran-
dum in modum hodiè
conflictantur, scorbutum
esse frequentissimum, ne-
mo est, quin probè norit. Tam enim passim
nunc ille apud eosdem grassatur, ut non multi
reperiantur ab labe illius prorsus immunes.
Quamobrem medicinam apud hos homines
facturum oportebit, sedulo in illius morbi in-
quirere naturam, ut illâ cognitâ medicamen-
ta sciat idonea in ægrotantium salutem appli-
care. Estq; hoc illud, quod me considerantem
movit, Scorbuti historiam breviter depingere
placidæque subjicere *ωζήθησα.*

THESIS PRIMA.

VOCABULVM Scorbutus notum satis est,
originemque debet voci accolis maris ver-
sus septentrionem communi Schörbeck /
quâ oris & gingivarum vitium, vel Schar-
but / qua cruciatus ventris, malum scorbuticum fre-
quen-

quenter comitantes, indigitantur. Græcè *σπασακή* & *σπασμύδα* à morbis & symptomatibus, qui maximè os & crura in hoc morbo affligunt, non inconcinne dicitur. Nonnulli alia ei indiderunt nomina.

II. Novus planè & veteribus incognitus morbus non est, uti nonnulli volunt; etsi olim non sit eodem nomine ab ijs descriptus. Marcello dicitur Oscedo, Plinius sub stomacaces & scelotyrbes nomine eum delineavit. Hippocratem sub magnis lienibus & volvulo sanguineo illum depinxisse statuit cum alijs Medicis doctissimis Sennertus.

III. Etsi autem alibi rarior alibi frequentior sit, est tamen omnino Endemius & vernaculus accolis regionum septentrionalium, adjacentium mari Baltico & Oceano Germanico, Norvvegijs, Danis, Suecis, Belgis iisque finitimis. Illius etiam seminaria non in Saxoniam solum & Pomeraniam, verum etiam in alias regiones longè latèq; sparsa sunt, adeo ut in urbe Norimberga non desint exempla tumulatorum, quos scorbutica lues confecerit. Quid? quod, Clariss. Dominus Præses, nullam esse terram credat, quæ non sum aliquem Scorbuticum habeat *Disp. de Scorbut. rh. sr.* Imò & Epidemium fuisse scorbutum aliquando, hoc est, plurimos in eadem regione simul invalisse, observatum est.

IV. Definiri potest, quod ut prava quædam viscerum aliarumque partium humani corporis primæ regionis, eorumque vel omnium, vel nonnullorum dispositio à colluvie vitiosorum humorum imprimis serosorum & salforum inque ijs & vicinis locis collectorum, ortum trahens, varijs morbis & symptomatibus totum corpus, præcipuè verò gingivas erosione

rossione sanguinolenta, os graveolentia, crura & brachia præter debilitatem maculis & ulcusculis varijs infestans, & per contagium se propagare potens.

V. Dispositio illa viscerum prava, quæ vicem generis obinet symptomatibus se suis manifestò prodit. Adhoc eam ex vitiosâ licet deprehendere cõtionem. Vnde scorbutici cachectici sunt, quia nullius frugi nutrimentum corpori suppeditatur, falsusque humor, qui in Scorbutico malo generando utramque paginam facit, cumulat.

VI. Subiectum huic morbo assignare haut facile est. De eo nonnulli curiosius quàm par est, disquirunt, animadvertentes, nullam ferè in toto corpore esse partem quæ hujus mali causam continere nequeat. Equidem hîc distingo inter subiectum primarium & secundarium.

VII. Primarium statuo partem illam, in qua colluvies succorum serosorum stabulans, eam quæ huic malo est generando dispositionem sortitur. Est illa frequentissimè mesenterium, & venæ portæ rami, frequenter lien & epar, nec non pancreas, cavitæque omenti marsupium dicta. Quorum quod præcipuè affectum est, ob vicinitatem facili negotio in consensum trahere alia membra potest.

VIII. Secundarium est totum venosum carnosumque genus, eò quod in universam corporis œconomiam hic humor, maximè verò si superiora petat, ad os & brachia, si ad inferiora descendat, ad crura diffunditur. Temporis enim diurnitate incrementa sumens in illum tandem augetur modum, ut prædictis in locis se contineri non patiatur, interdum ad hepar delatus, ejus operationes vitiat, sanguinemque

μαίωμα scorbutico contaminat. Qui hoc modo ineptus factus, corpori nec apponi, nec assimilari, nec à natura illius onere gravata expelli potest, sed extra venas in habitum corporis externum magnam partem prorumpens, corporis lassitudinem inducit, dolores excitat, cutem maculis & lituris varijs pingit, & sexcenta homini creat mala.

IX. Causa continens & proxima est colluvies humorum vitiosorum, imprimis ferolorum salforum pravam illam dispositionem, unde hic morbus generari possit adeptorum. Deficiente verò hac, antecedentis causæ fungitur vice.

X. Generantur humores illi quàm sæpissimè vitiata Lienis *αιμαλώσις*. Non enim lien habendus est futilis visceris loco, sed suà *δυσάμει* *αιμαλώσει* pollet, quamobrem & Aristoteli *πόρον ήπατος* dictus est. Et licet succos feculentiores accipiat, adeoque epar magno sublevet opere, quod defecatum splenis beneficio humorem solùm coquit; laudabilem tamen elaborat pro nutritione infimi ventris sanguinem. Hæc igitur lienis sanguificatio quando inreçtæ & indecenter perficitur humores multis scatentes falsis & tartareis partibus ad epar rapiuntur, unde postea loco sanguinis utilis, excrementitius & nullius frugi confit, succorumque vitiosorum primis in viis coacervatur copia, quæ demum malum scorbuticum procreat.

XI. Contingit autem læsa lienis sanguificatio vel ipsius vitio lienis vel humoris coquendi. Verisimile enim est cõtionem ventriculi *ποδματώσις* quasi perfici, quâ crassæ alimenti assumpti partes, tenuiores & subtiliores, &, ut cum chymicis loquar, volatiles reddun-

redduntur; illa si pravi ratione victus fit minus; pars
res crudæ legitimè sequestrari nequeunt, quæ ad lie-
nem delatæ, nec ibi satis secernuntur, siquidem co-
ctiois primæ vitium in secundâ non corrigitur; hinc
minus ac fieri debebat humor purificatus ad epar pro-
vectus, nec ibi satis subigi potest, sed inconcoctæ ejus
partes in primis viis subsistentes, indies magis magis-
que cumulantur, & viscera adjacentia corrumpunt;
ut ita facilè reciprocam mali scorbutici generationem
hinc cuivis videre sit obvium.

XII. Superfunt porro & aliæ remotiores causæ
antecedentes, quæ ad tres classes non incommodè re-
digi possunt; ita ut sit una rei naturalis, altera sex re-
rum non naturalium dietarum, ultima rerum præter
naturam.

XIII. Naturalem voco ipsum Temperamentum
totius non benè constitutum, præcipuè verò epatis &
lienis calidum & siccum, ventriculi contrâ humi-
dum & frigidum, Quando enim epar & lien ita
sunt temperie, venæ illæ quæ ex utroque ad intesti-
na eunt, abducunt semicrudum adhuc ex ijs chylum,
qui ob partes tartareas in primâ coctione non sa-
tis discretas ibi non decenter coquitur, unde vi-
tiosi humores in primis subsistunt vijs, obstructio-
nesque ibi largi morborum proventus generatrices,
pariunt.

XIV. Res non naturales quæ ad hunc affe-
ctum corpus disponere nisi legitimè administrantur,
possunt, numero sex sunt; in quarum censu primas
tener Aër, ille si sit uliginosus, crassus, frigidis vapori-
bus aut alijs putridis exhalationibus inquinatus, ad
scor-

ſcorbutum inducendum multum facit. Talis eſt Auſtrinus corpora noſtra humectans & ad morum ſegniam reddens, qui reſpiratione attractus, porosque noſtri ſubiens corporis, ſanguinem & ſpiritus inſicit, caloremque nativum obruit, & ita cruditarum generationem promovet. Talis etiam ille eſt, qui in locis uliginosis, lacuſtribus, paludiosis, ſpirat, quorum accolæ ſcorbuto frequentiffimè infeſtantur.

XV. Excitatur quoque & fovetur hic morbus à pravis murorum exhalationibus, uti ſunt domiciliorum humectorum cellarum & locorum ſubterraneorum, quos in civitatibus maritimis & ſeptentrionalibus multi de plebecula inhabitant, ut & carcerum tenebricoſorum & muris cinctorum. Nec mutationes aëris, quæ Veris aut Autumni tempore accidunt, hic ſilentij tegendæ involucro. Nam quæ Vere fit, quia humores tempore hyberno collectos fundit & agit, & ita in cauſa eſt, ut humores non quieſcere poſſint, ſed modò hic modò ille præpolleat & ſeorſim exiſtat, quo moleſtiâ homines afficiuntur, docente ſic Hippocrate lib. de priſc. medic. cunas huic morbo parare diſſimile veronon eſt: quæ autem Autumnio fit, cum cœli conſtitutio indies fiat inæqualior & frigidior, ſeroſo humori generando eſt aptiſſima.

XVI. Deinde alimenta ad hujus morbi productionem plurimum poſſunt; cibus quidem, ſi non ſit boni ſucci, ſed putridus, ſale immodicè maceratus fumoque induratus; ut ſunt caro bubula, hircina, caprina, ſuilla, maceratæ ſale vel aceto, lardum rancidum, panis bis coctus: ſurturaceus, mucidus, à frumentis ſemiputridis, cœloque pluviſo collectis piſtus; Piſces lacu-

lacustrès, & muri à falsâ conditi vel in aère uliginoso
exsiccati; quales sunt haleces, aselli, passerès, capro-
nes, salpæ & id genus alij: Aves in aquis stagnantibus
degentes, ova item in sartagine fricta, brassica capita-
ta ex acida muria comesta, lentès, fabæ, cæpe, caseus
antiquus, & omnia, quæ humorem serosum ac falsum
generare apta nata sunt; quales cibi hominibus in re-
gionibus maritimis & septentrionalibus sunt familia-
rissimi.

XVII. Potus ad hoc disponens malum est vi-
num crassum, aridum, non probè defecatum, aquæ
corruptæ & verminosæ, subsalsæ, quocunque modo
intra corpus sumptæ, cerevisia ex aquis modò indigi-
tatis costâ, paucò lupulo condita fermentatione non
bene à partibus excrementitijs ad fundum vasis illis
præcipitatis, purificata.

XIX. Terrio loco in rerum non naturalium
tribu locantur Somnus & Vigiliæ: Ille quidem si sit
immoderatus, crudos in corpore nostro humores cu-
mulat: hæ autem si modum excedant humidum ra-
dicale depauperant, cruditates gignunt, spiritusque co-
ctionis instrumenta dissipant.

XIX. Quartò. Otium & vitæ genus deses at-
que iners calorem nativum imminuit, imminutus
calor coctionem alimentorum & debitam ab iis ex-
crementorum sequestrationem non rectè admini-
strat & perficit. Vnde foeminæ magis huic morbo
obnixæ sunt, quàm viri, & inter hos ji magis; qui
sedentariam vitam agunt, quàm qui opus suum faci-
endo plus se commovent, ut fabriagricolæ, &c. Ne-
que tamen probandæ hîc exercitationes validæ & im-
modicæ,

B

modicæ,

modicæ, quæque coctione nondum absolutâ fuscipiuntur. Nam & semicrudum in habitum corporis chylum rapere, & quiescentes humores vitiosos fundere possunt.

XX. Quinto loco sunt excreta & retenta, illa si inconvenienter se habeant, ad hujus morbi generationem symbolam suam conferunt, puta si menses, hæmorrhoides & aliæ consuetæ evacuationes sint suppressæ, quæ calidum nativum obruunt, & vitiosorum humorum proventum adaugent.

XXI. Denique sunt Affectus animi, ira præcipue & tristitia immodica, quæ coctiones in corpore humano turbant, calore aliò avvocato, vitiososque humores commovent, bonisque succis permiscunt, atque ita faciunt, quò minus laudabile corpori nutrimentum præstetur.

XXII. Ultimam classem causarum remotarum posui rerum præter naturam; in hac collocanda veniunt, contagium & morbi alij scorbutum producentes.

XXIII. Contagium quidem hunc morbum producere posse insigni cum valetudinis jacturâ experitur illi, qui crebrius cum Scorbuticis conversantur. Quod si quis parentes habuerit scorbuticos, aut lacte materno scorbuticâ lue infecto enutritus fuerit, fieri vix potest quin aliquando fomitem scorbuticum sibi implantatum perferat.

XXIV. Morbi ad scorbuti generationem facientes sunt interdum febres; & præcipue quartana, nonnunquam tertiana diuturna, ut & icterus niger in scorbutum degenerant.

XXV. Pro-

XXV. Proximum jam est ut ad differentias hujus morbi nos convertamus. Desumi autem illæ possunt vel à forma, cujus respectu alius est vehementior, alius mitior, idque pro ratione majoris vel minoris humorum pravitatis: vel à subjecto, hoc modo alius est universalis, quando scorbuticæ luis signa in universo corpore deprehenduntur, alius particularis, cum quædam saltem corporis partes scorbutici signa ferunt: vel à causis, ita alius est hæreditarius, alius acquisitus, alius à causis internis, alius à contagio generatus, alius endemius, alius sporadicus, nonnunquam epidemius: vel à tempore, hujus ratione, alius est incipiens, confirmatus alius & quasi familiaris factus. Vel à concomitantibus morbis & symptomatibus, sic alius ijs paucis, alius ijs multis est stipatus.

XXVI. Scopulis hisce superatis in hoc alto quasi constituti ad contemplanda mali hujus scorbutici signa & diagnostica & prognostica rectâ provehimur. Illa quod attinet, distinguendum erit inter signa scorbutici incipientis, & augeſcentis seu ingravescentis.

XXVII. Incipientis sunt lassitudo spontanea, quæ aliàs morbos prænunciare solet juxta Hippocr. *aphor. 5. lib. 2.* Corporis gravitas, ob humores vitiosos ex internis scaturiginibus ad musculos & cutem restagnantes: pectoris angustia ob ejusdem farinæ humores diaphragma comprimentes: hinc etiam difficilis respiratio, quæ sæpè non attenditur nisi à laborantibus & validius se moventibus: facies ex pallore nigricans est, ob efflorescentiam vitiosorum

rum humorum: homo in speciem fit pinguior & corpulentior, qui tamen revera à copia peccantium humorum turget. Quæ omnia suspicionem de morbo hoc præsentem augent si eam victus rationem præcessisse constet, quæ apta est huic malo avo excludendo, siquæ æger parentes habuerit scorbuticos, aut in tali degat regione, cui scorbutus est familiaris.

XXIIIX. Augmentum sumentis seu ingravescentis symptomata & morbi modò enumerati vehementius affligunt, imò plura his sese associant, adeò ut observatis ijs, delitescere amplius vix possit. Impri-
mis gingivarum laxitas, corruptio, graveolentia, & ad contactum ex ijs serosi sanguinis fluxus adest: caro à dentium vacillantium radicibus abscedit: maculæ variæ, non solùm in cruribus summè debilitatis, sed & dorso & brachijs apparent lividæ, purpuræ, nonnunquam nigricantes, modò cum modò sine squamis, quæ aliquando in tumorem attolluntur, aliquando exulcerantur, difficulter verò cicatrice clauduntur: dolor & tormina ventris vexant, anhelitus difficultas agros erectos sæpè ita affligit, ut nisi statim decumbant, animi deliquium eos corripiat; Urina variat, frequenter tamen humorum peccantium copiam prodit, nec alvus interdum laxa interdum adstricta nimis officio rite suo fungitur.

XXIX. Atque hæc sunt, quæ nos in cognitionem hujus morbi perducere possunt, quæ tamen frequentissimè variant, ita ut hæc eodem modo vix in uno reperias, quo in altero; imo & suas vicissitudines hic morbus habet, & per intervalla nunc magis
nunc

nunc minùs affligit: ut taceam alios morbos, qui hunc comitantur innumerabiles; epilepsiam, lethargum, motus convulsivos, paralyfin spoutiam, dentium dolores, icterum, cordis palpitationem, pleuritidem notham, hydropem, atrophiam, coxendicis dolores, vomitus & ructus frequentes, scabiem, febras lentas, continuas & intermittentes, vulgaribus dissimiles, &c. quos Præctici Medici observarunt & memoriæ prodiderunt, qui de his videantur.

XXX. Exciipiunt nos prognostica. Scorbutus chronicus morbus est, celeri motu & præcipiti periculo homines non statim interimens, aut in vitæ discrimen adducens; sed multùm diuque eos fatigare solitus. Humores enim serosi & melancholici ubi se penitiùs insinuarint corpori, contumaces ac diuturnos morbos procreant.

XXXI. In principio facilis est curationis, medicamentisque dextrè adhibitis non difficulter cedit: quando scilicet dispositio scorbutica visceribus non admodum est impressa, sed maximam partem in humoribus viget.

XXXII. Ubi altiores egit radices, multâ curatione indiget, vixque medicâ manu radicitus se extirpari patitur; sed vel singulis annis vel temporum mutationibus recurrit.

XXXIII. Vt plurimum in alios morbos degenerat, pro ratione motus humorum, suntque illi morbi plerumque ægris ad vitæ terminum ultimum comites.

XXXIV. Maculæ in cruribus & brachijs, imò
B 3 & alius

& aliis corporis locis, quò lividæ magis & atræ eò peiores, sique ad exulcerationem eas pervenire contingat, difficulter cicatrice obducuntur: nonnunquam in gangrenam abeunt; Maculæ verò quæ subito apparent, moxque disparent, nonnunquam mortem portant instantem.

XXXV. Erosiones gingivarum nisi maturè fiantur, carnem ad ossa usque absumunt, imò cum ipso osse abscessum communicant, *Hippocr. aphor. 44. sect. 6.* quibus si puredo & livor oris superioris & faucium jungantur, lethalem plerumque morbum nunciant.

XXXII. Quibus tormina ventris & circa umbilicum contorsiones continuò adsunt, raro evadunt. Dolorem enim acutum in ijs affigentem locis diu sustinere ægri non possunt, causamque illorum torminum hærentem in intestinis tenuibus medicamenta difficulter amovere queunt, unde illis hydrops tympanites nonnunquam accidit, *Vid. aphor. Hippocr. 11. sect. 4.*

XXXVII. Scorbutus sub schemate febris latens, si juxta indicationes à febre simplici suppeditatas solùm curetur, exacerbatur.

XXXIIX. Lienosis atque ita etiam scorbuticis superveniens dysenteria diuturna, aut hæmorrhoidum apertio, confert, *Hippocr. aphor. 48. sect. 6. & aphor. 11. ejusd. sect.*

XXXIX. Detecta hoc modo & ex causis & signis nota lues scorbutica qua ratione si non planè profigari, domari tamen possit jam docendum; quod faciemus visis antè indicationibus, quibus omnibus

mnis methodica curatio absolvitur, juxta *Galen. lib. 11. m. m. cap. 13.*

XL. Sunt illa tres. Curatoria, Præservatoria & Vitalis. Curatoria præsentis morbi & causæ continentis eradicationem imperat. Præservatoria antecedentium causarum remotionem monet. Vitalis robori facultatis studendum viresque in statu salubri conservandas esse docet.

XL I. Quod si, uti sæpè fit, symptoma aliquod vehementius superveniat, non erit integrum hac via ingredi, sed ex accidenti curandi ratio immutanda erit, docente sic *Galen. lib. 12. m. m. cap. 1.* Ideò si in hoc affectu, syncope, epilepsia, hæmorrhagia immodica narium, aut aliud quoddam grave symptoma vitæ ipsi perniciem subitanæam minuetur, illi statim occurrendum.

XL II. Hisce scopis satisfacturi ad triplex Medicorum progrediemur, quasi armarium, Diæteticum, Chirurgicum & Pharmaceuticum, inde contra hunc morbum quasi effrenatam feram tela depromentes.

XL III. Ac Diæteticum quod concernit, meritò illud primo ponendum loco. Vltimum enim in indicatione, primum est in curatione, & causa remota priùs admolienda & removenda, ut ad propiores & ipsam immediatam pateat aditus. Diæteta igitur & victus ratio commoda, ex hoc tanquam telum quoddam, quod vel solum sæpe legitimè adhibitum morbum hunc edomare potest, perenda. Ipsa siquidem experientia docuit quàm plurimos, eos qui præcipuum & ferè unicum præsidium hîc in tenui & bono

bono victu collocarunt, melius habuisse, imò scorbutum incipientem soli mutationi aëris cessisse.

XLIV. Et quantum momenti situm sit in diæta ex eo colligi potest, quòd Galenus ipse testetur, vidisse se arthritidas non paucas ita inveteratas, ut articulorum ossa denudarint, attenuante victûs ratione, alias perfanatas, alias mitiores redditas, *de attenuante vict. rat. cap. 1.* ut idem hîc fieri posse nulli dubitemus, juxta vulgatum illud;

Abstine, & efficies quod medicina nequit.

Sequentia igitur observanda.

XLV. Aër causæ morbificæ è diametro sit contrarius. Eligatur itaque purus, lucidus, moderatè calidus, siccus, siquæ talem constitutio cœli & loci neget, paretur arte accenso ligno juniperino, quercino, excitato fumo è baccis lauri, juniperi, succino, thure, benzoë, trochiscis, & candelis pro fumo & aliis. Langius commendat in paralyti scelotyrbicâ aërem peristerotrophij, *lib. 2. epist. 14.* fortassis quòd exhalationes multæ nitrosæ ex fimo columbino affurgant, quæ respiratione attractæ malo scorbuticò adversantur. Nec tamen ejus sententiam nostram nunc facimus.

XLVI. Cibi offerantur *ευπικτοι, ευχυλοι & ευατάδοτοι* maximè qui etiam sunt incidendi & attenuandi vi præditi. Ut caro gallinacea, agnina, hoedina, vitulina & juscula earum, imprimis hîc laudatur columbina caro, nec non avium sylvestrium, ut perdicum, turturum, alandarum, turdorum, &c. nec pisces saxalibus & arenosis in fontibus degentes excluduntur. Panis sit bene fermentatus & modicè salius, cumino, aniso,

aniso, fœniculo conditus, non recens, nec vetus nimium. Lac ut & serum lactis imprimis caprinum concedi potest, cui incoquantur herbæ antiscorbuticæ.

XLVII. Condiantur autem cibi hi herbis & aromatibus calefacientibus, attenuantibus & incidentibus, thymo, hyssopo, majoranâ, satureiâ, croco, cinamomo, baccis juniperi, macere: irrigentur succo citri, limonum, arantiorum, quæ per se hîc magnificianda. cum constet, referente Ronseo, nonnullos eorum unâ cum corticibus esu sanitati fuisse restitutos

XLIIIX. Embammata cibus apponi possunt confecta ex cochlearia, chelidonio minore, nasturtio aquatico, nummulariâ, sinapi, radic. armoraciæ, capparibus sine sale.

XLIX. Potus sit vinum Rhenanum bonum simplex vel medicatum, ut absinthites, enulatum, chamædryos, rotisamarini, scosopendriæ, vel hyssopi viribus imprægnatum, aut aquis destillatis antiscorbuticis dilutum; vel cerevisia bene defecata, lupulo satis condita, herbisque prædictis præparata; nec non acidulæ. Abstemiij aquam in qua candens ferrum subinde extinctum sit, bibant, lienis obstructiones mirum quantum referantem, commendatam à Celso *lib. 4. cap. 9. iniquente, Hac aqua vel imprimis lienem coërceat, quod animadversum est, in his animalibus, qua apud Fabros educata sunt, exiguos lienes habent.*

L. Exercitia corporis moderata non negligantur, quies enim succos vitiosos auget: Somnus & vigilia intra modum consistant; consuetæ evacuationes

C nes

nes promoveantur, exulent tristitia, moeror, curæ,
ira, &c.

LI. Chirurgicum jam se offert, & in eo Venæ-
sectio, quæ locum habere in principio, in corporibus
plethoricis, aut quæ suppressionem solitarum evacua-
tionum patiuntur, aut quæ febris affigit; Instituat
autem, si fieri possit, leni aliquo purgante præmisso,
seceturque basilica vel mediana brachij dextri vel fi-
nistri, nisi si hæmorrhoides aut menses sunt suppressæ
& sanguis vitiosus ad interiora defluit, tum enim ve-
na poplitis aut malleoli tundatur.

LII. Cucurbitulæ venæsectionis vicariæ assue-
tis non negligendæ: Fonticuli etiam tam præservatio-
nis quàm pravorum humorum depletionis causâ hîc
commendandi.

LIII. Ad Pharmaceuticum denique accedi-
mus, varijs Therapiæ instrumentis instructum quo-
rum nonnulla pro usu nostro inde depromemus. Præ-
missa igitur ubi opus, venæsectione, adhibeantur scor-
buticis humoribus præparatio & evacuatio.

LIV. Præparatio perfici potest medicamentis,
quæ quod inest humori scorbutico salsum, atque me-
lancholicum & terreum colliquant, attenuent. ab-
stergant, atque hoc modo viscerum obstructions
solvere valeant, ut quod crassum est in humoribus per
alvum: quod tenuius & serosius per urinæ vias educi
queat. Talia sunt è simplicibus herbæ; agrimonia,
chamædrys, chamæpitys, cuscuta, absinthium, lupu-
lus, fumaria, origanum, &c. Radices quinque ape-
rientes, helenij, cichorij, polypodij, gentianæ squil-
læ. Semina crucæ, cumini, genistæ, cortices fraxini,
tama-

tamarisci, capparum. Flores genistæ, sambuci, hyperici. Ex compositis tartarus vitriolatus, Pulvis cachecticus Quercet. Syrup. scelotyrbiticus Foresti. A quæ antiscorbuticæ usuales, & medicamenta è chalybe parata.

L.V. Hic tamen probe notandum præcedentibus semper addenda esse ea, quæ sale volatili acri cum amaritudine quadam conjuncto abundant monente Senerto. Talia enim peculiariter scorbuto adversari docuit experientia, uti sunt cochlearia, reliquis scorbuto medentibus palmam præripiens, cui proximas vires obtinet nasturtium, radix raphani agrestis, becabunga, sinapi, sedum minus, fructus chamæmori cui nonnulli maximas in scorbuto curando ascribunt vires, quorum vis in recentibus & succis expressis major est, quàm in decoctis, cum sal ille volatilis harum herbarum, qui in curando scorbuto primas obtinet, coctione evanescat.

L.VI. Evacuatio tandem purgantibus diureticis & sudoriferis expedienda. Purgantia hic leniora sint, & materia scorbutica per vices & *κατ' ἀνεγαν* potius quàm simul educenda. Ejus enim indolis est hic morbus ut fortiora purgantia non ferat. Diuretica quæ materiam scorbuticam ad vias urinarias expellunt, non in cassum exhiberi possunt, qualia sunt sal, carduibened. ablinthij, genistæ, juniperi, spir. sal. decoct. ligni sassafras & similia. Suus etiam locus hic concedendus sudoriferis, quæ salsum succum ex cutis poris eliminare valent, qualia sunt salia plantarum, quæ aliàs scorbuto medentur, ut & alia diaphoretica specifica hodiè satis nota.

F I N I S.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint markings or text at the bottom of the page.

01 A 6559

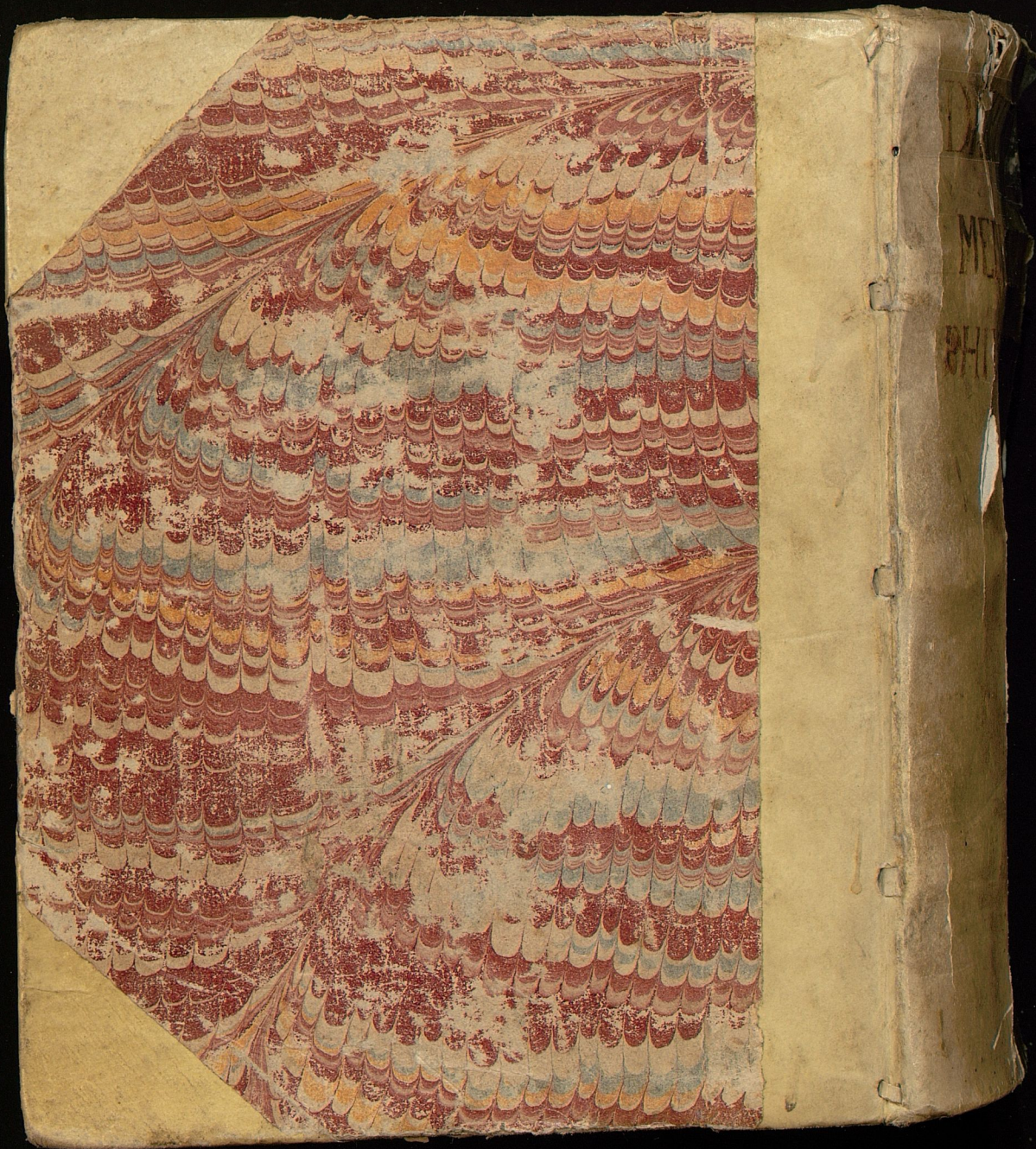
ULB Halle 3
002 936 151

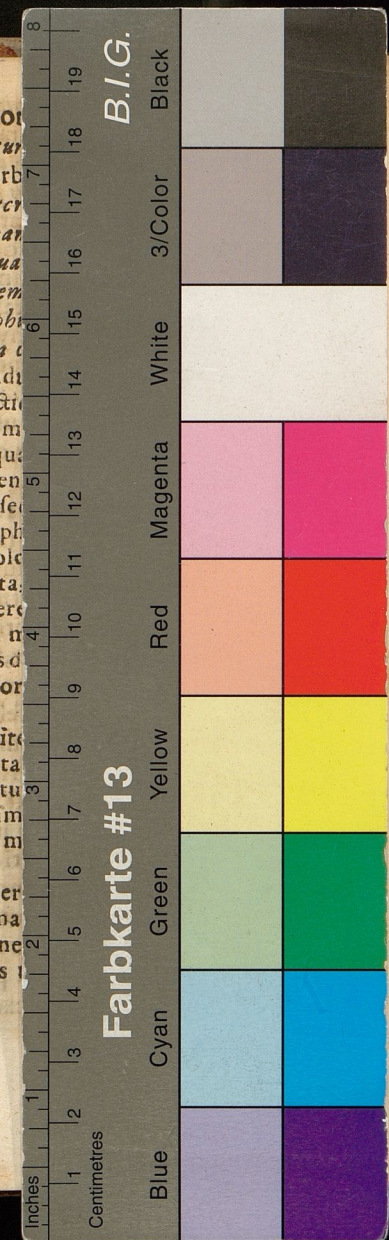

Sb.

Vb 17

D. O. M. A.
DISPUTATIO MEDICA
DE
SCORBUTO,

Q V A M
CONSENSV AMPLISSIMAE FACVL-
TATIS MEDICAE
PRAESIDE

*Viro Clarissimo, Excellentissimo atque
Experientissimo*

DN. HERMANNO CONRINGIO
Philosoph. ac Med. Doctore, hujusque in inclyta
Iulia Professore Publ. celeberrimo, & p. t. Faculta-
tis Med. Decano spectatissimo, Domino Praeceptore
ac Promotore suo atatem honorando
PRO SYMMIS IN ARTE MEDICA HONORIBVS
AC PRIVILEGIIS DOCTORIBVS

impetrandis

Publico examini subjicit

LEONHARDVS Krüger LUNEBURGENSIS
Medicinae in Patria Practicus.

Ad d. 10. Novembr. 1638.

••(o)••

HELMESTADI,

Typis HENNINGI MÜLLERI, Acad. Typ.

CIO IO C LXXI.

